

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon

Sem Klein

Datum

28 februari 2018

Ons kenmerk

Cft 201800069

Pagina

1/4

Telefoonnummer

+5999 4619081

E-mail

info@cft.cw

Uw kenmerk

Bijlage

-

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp

Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2017 Curaçao

Geachte heer Gijsbertha,

Op 15 februari 2018 heeft het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) de uitvoeringsrapportage (UR) over het vierde kwartaal 2017 van Curaçao ontvangen. Conform artikel 18 lid 1 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) zendt de Raad van Ministers uiterlijk zes weken na afloop van ieder kwartaal de UR aan het Cft en aan de Staten. Daarmee is de vierde UR 2017 tijdig ingediend. Hierbij ontvangt u de reactie van het Cft waarvan een afschrift aan de Staten en de Minister-President wordt verstuurd.

Oordeel

In de reactie op de derde uitvoeringsrapportage heeft het Cft zijn zorgen geuit over het realisatiebeeld 2017. Middels uw schrijven van 29 januari (zaaknummer: 2018/003600) hebt u reeds inzicht verschaft in het te verwachten resultaat over het jaar 2017 en de door u beoogde maatregelen voor 2018 en verder, inclusief compensatie van het tekort 2017. Het door u te verwachten tekort over 2017 van ANG 113,3 miljoen op basis van de vierde UR, wijkt slechts marginaal af van het tekort van ANG 116 miljoen dat door u middels de brief van 29 januari is gepresenteerd. Als gevolg hiervan wordt niet voldaan aan de normen van de Rft. Er zijn overigens risico's onder meer bij de baten uit dividenden, die het definitief resultaat 2017 nog negatief kunnen beïnvloeden.

Toelichting

Gewone dienst

De realisatie van de gewone dienst laat tot en met december 2017 een voorlopig nadelig saldo zien van ANG 80,2 miljoen. Tevens staan er nog voor ANG 22,8 miljoen aan verplichtingen open. De verwachting is dat de gewone dienst in 2017 uiteindelijk

sluit met een nadelig resultaat van ANG 113,3 miljoen. Dat is inclusief een nadelig saldo van nog te realiseren baten en lasten van ANG 10,3 miljoen.

Dit saldo is als volgt opgebouwd: een minimum streefbedrag voor nog te realiseren dividenden van minimaal ANG 40 miljoen, nog te realiseren baten van ANG 11,5 miljoen, nog te realiseren lasten van ANG 61,8 miljoen. Dit laatste bedrag bevat onder meer een voorziening voor de aan InselAir verstrekte lening ter hoogte van ANG 33,5 miljoen (inclusief interest). Het Cft onderschrijft de keuze om in de huidige situatie een voorziening te treffen voor deze lening. Het Cft acht het van belang om de risico's voor de begroting zoveel mogelijk te beperken en daarom terughoudend te zijn bij het verstrekken van leningen aan ondernemingen of overheidsentiteiten. De overige nog te realiseren lasten en verplichtingen hebben voor een groot deel betrekking op de post goederen en diensten (ANG 24,5 miljoen).

Kapitaaldienst

De realisatie van de kapitaaldienst laat tot en met december 2017 een voorlopig nadelig saldo zien van ANG 53,1 miljoen. Hiermee moeten nog worden verrekend: de reeds aangegane verplichtingen (ANG 27,2 miljoen), extra vrijgekomen middelen uit afschrijvingen (ANG -3,8 miljoen) en de voorziening InselAir die ten laste komt van de gewone dienst (ANG -33,5 miljoen). Daarmee komt het geprognosticeerde nadelig saldo over 2017 uit op ANG 43,0 miljoen. Hierin is echter ook ANG 79,7 miljoen aan kapitaaluitgaven opgenomen voor de bouw van HNO. Rekening houdend met de reeds eerder aangetrokken financiering voor de kapitaalinvesteringen HNO, eindigt de kapitaaldienst in 2017 voorlopig op een voordelig saldo van ANG 36,7 miljoen.

Sociale Fondsen

Tot en met het vierde kwartaal zijn er ANG 771,4 miljoen aan premieopbrengsten voor de sociale fondsen ontvangen. De uitgaven aan de sociale fondsen bedroegen in deze periode totaal ANG 1.066,9 miljoen. Daarnaast is er ANG 296,8 miljoen gedekt door de landsbijdrage aan de sociale fondsen, waardoor per saldo in 2017 ANG 1,3 miljoen is toegevoegd aan het schommelfonds.

Sociale fondsen (ANG mln.)	Realisatie
Uitgaven	-1.066,9
Gedekt door premieopbrengsten	771,4
Gedekt door Landsbijdrage	296,8
Saldo sociale fondsen	1,3
Toevoeging aan schommelfonds	1,3

Per eind 2016 resteerde nog ANG 33,8 miljoen in het schommelfonds. Tot en met het vierde kwartaal is er ANG 1,3 miljoen aan het schommelfonds toegevoegd. Dit bedrag is opgebouwd uit een onttrekking uit het schommelfonds van ANG 28,8 miljoen en een additionele dotatie vanuit de gewone dienst van ANG 30,1 miljoen. Zonder deze additionele dotatie aan het schommelfonds vanuit de gewone dienst, zou het

Kenmerk
Cft 201800069
Blad
3/4

schommelfonds ultimo 2017 dus nagenoeg uitgeput zijn. Dotaties aan het schommelfonds drukken dus op het tekort van het land in 2017. Met deze dotatie resteert er ultimo december 2017 nog een bedrag van 35,1 ANG miljoen in het schommelfonds.

Rentelastnorm en schuldquote

De rentelastnorm voor het jaar 2017 bedraagt ANG 117,7 miljoen. Het beslag dat naar de huidige inzichten op de rentelastnorm wordt gelegd is 54%. De rentelastnorm wordt daarmee niet overschreden. Hierbij worden de rentelasten aan APC vooralsnog buiten beschouwing gelaten. De schuldquote bedraagt eind december 2017 45% bbp. Zoals aangegeven in onze reactie op uw leningverzoek 2017 van 31 oktober 2017 (kenmerk: Cft 201700244) is dit de bovengrens die het Cft voor Curaçao adviseert. Als lange termijn doelstelling adviseert het Cft een schuldquote van 40% BBP te hanteren.

Risico's

In de vierde UR benoemt u ook enkele overige risico's, waaronder die van Sehos. De omvang van het risico Sehos (lening inclusief interest ANG 30 miljoen + restschulden oplopend tot ANG 80 miljoen) kan bij materialiseren een aanzienlijke impact op de begroting 2018 hebben. Uit de vierde UR blijkt niet welk deel van dit risico is afgedekt door bijvoorbeeld de bezittingen van Sehos als zelfstandige Stichting of andersoortige beheersmaatregelen. Daarnaast vraagt het Cft u het risico ten aanzien van de kapitaalstorting bij de Curaçao Dock Maatschappij (ruim ANG 15 miljoen in 2016) nader te duiden. Wij achten de samenloop van de risico's voor de begroting 2018 zorgwekkend en vragen nogmaals uw aandacht om deze via een adequate risicoanalyse te beheersen.

Liquiditeit

Het Cft vraagt eveneens de aandacht van de regering voor de liquiditeitspositie van Curaçao. Een algemeen aanvaardbaar kengetal om uit te drukken in hoeverre men over voldoende liquide middelen beschikt om op korte termijn aan alle verplichtingen te kunnen voldoen is de current ratio. Curaçao geeft in de UR aan dat een current ratio tussen de 1,0 en 1,5 gewenst is. Per ultimo december 2017 is de current ratio 0,9. Indien we deze ratio corrigeren voor de liquide middelen die zijn geormerkt voor investeringen in HNO, is de current ratio 0,8. Op basis van de maatregelen uit uw brief van 29 januari moet de current ratio opnieuw berekend worden en kan bij de eerste UR 2018 bezien worden of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Overheidsentiteiten

Tijdens ons laatste bezoek hebben wij stilgestaan bij de financiële situatie van C-Post. Het Cft heeft echter nog geen zicht op een plan van aanpak en beschikt niet over de jaarrekening 2016 van C-Post, ondanks het verzoek aan de minister van Financiën middels een artikel 8 brief gedateerd 21 juli 2017 (kenmerk: Cft 201700149) om de jaarrekeningen 2016 van de overheidsentiteiten aan te leveren. Uit de media maakt het Cft op dat het verlies van C-Post in 2016 ANG 7,8 miljoen bedroeg, waardoor het eigen vermogen verder daalde tot negatief ANG 33,9 miljoen. In uw brief van 17 mei 2017 (zaaknummer: 2017/16361) geeft u aan dat in de eerste helft van 2017 een aangepast

Kenmerk
Cft 201800069
Blad
4/4

plan van aanpak van C-Post gereed zal zijn en dat deze naar het Cft zal worden verzonden zodra deze geaccordeerd is in de Raad van Ministers.
Graag ontvangt het Cft dit plan zo spoedig mogelijk. Daarnaast vraagt het Cft u om inzichtelijk te maken of de ontwikkelingen bij C-Post nog effect zullen hebben op het resultaat 2017, dan wel de begroting 2018.

Verder zijn in onze brief van 14 februari jl. (kenmerk: Cft 201800054) aanvullende vragen gesteld inzake de besluiten die betrekking hebben op de dividendbaten 2017. Wijzigingen in de te verwachten dividendbaten kunnen een effect hebben op het voorlopig te verwachten tekort dat nu op ANG 113 miljoen is becijferd.

Financieel beheer

In de UR wordt op basis van een vijftal prioritaire PEFA-indicatoren gerapporteerd over de voortgang in de verbetering van het financieel beheer. Voor wat betreft de indicator "Effectiviteit inning belastingaanslagen" wordt vermeld dat het actieplan ter verhoging van de belastingopbrengsten 2017 in het vierde kwartaal tot een zichtbare stijging heeft geleid. Alhoewel er daarnaast ook de nodige actie is ondernomen op de afwikkeling van oude belastingsschulden, daalt het openstaande bedrag beperkt. Gezien de problematiek met betrekking tot de Onroerendezaakbelasting (onvolledigheid van de gegevens en het uitblijven van data van het Kadaster) wijst het Cft erop dat dit een risico oplevert voor de belastingoplegging in de toekomst.

In het kader van het versterken financiële functie en daarmee het financieel beheer, is er vooruitgang geboekt in het proces van centralisatie van de financiële administratie. Een ander punt waaruit de kwaliteit van het financieel beheer blijkt is een tijdig door de Staten vastgestelde jaarrekening. De laatste vastgestelde jaarrekening is van 2013. Het Cft vraagt de nadrukkelijk aandacht van de regering en de Staten voor de inhaalslag die te maken is op dit traject.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Curaçao
De voorzitter van de Staten van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao